

Ιστορικοί Κήποι

Από το Ταζ Μαχάλ, ως την Αλάμπρα της Ισπανίας και από το Τίβολι έως το Κιότο της Ιαπωνία. Οι ιστορικοί κήποι κοσμούν κάστρα, βασιλικές κατοικίες ή ακόμη και μασωλεία. Οι περίτεχνοι σχεδιασμοί των φυτών, τα εντυπωσιακά αγάλματα και τα συντριβάνια ή οι λιμνούλες που θαυμάζουν σε αυτά οι επισκέπτες, διαμορφώνουν την εικόνα ενός επίγειου παράδεισου.

Κατά τη συνάντηση της Διεθνούς Επιτροπής του ICOMOS-IFLA για τους Ιστορικούς Κήπους στη Φλωρεντία, στις 21 Μαΐου 1981, αποφασίστηκε η σύνταξη μιας Χάρτας για τη διατήρηση των ιστορικών κήπων, η οποία θα έφερε το όνομα της πόλης. Η Χάρτα της Φλωρεντίας συντάχθηκε από την Επιτροπή και εγκρίθηκε από το ICOMOS στις 15 Δεκεμβρίου 1982 ως προσθήκη στη Χάρτα της Βενετίας, όσον αφορά στο συγκεκριμένο αυτό τομέα.

«Ένας ιστορικός κήπος είναι μια αρχιτεκτονική και φυτοκομική σύνθεση που ενδιαφέρει το κοινωνικό σύνολο από ιστορική ή καλλιτεχνική πλευρά». Ως τέτοιο πρέπει να θεωρείται μνημείο. «Ο ιστορικός κήπος είναι μια αρχιτεκτονική σύνθεση της οποίας τα συστατικά στοιχεία είναι κυρίως φυτικά και ως εκ τούτου ζωντανοί οργανισμοί, που σημαίνει ότι είναι φθαρτοί και ανανεώσιμοι». Επομένως, η εμφάνισή του αντανακλά την αιώνια ισορροπία μεταξύ του ετήσιου κύκλου των εποχών, της ανάπτυξης και της φθοράς της φύσης, και της επιθυμίας του καλλιτέχνη και του τεχνίτη να την κρατήσει για πάντα αναλλοίωτη. Ως μνημείο, ο ιστορικός κήπος πρέπει να προστατεύεται σύμφωνα με το πνεύμα της Χάρτας της Βενετίας. Ωστόσο, δεδομένου ότι πρόκειται για ένα ζωντανό μνημείο, η διατήρησή του πρέπει να διέπεται από συγκεκριμένους κανόνες οι οποίοι αποτελούν και το θέμα της παρούσας Χάρτας.

Η αρχιτεκτονική σύνθεση του ιστορικού κήπου περιλαμβάνει:

- Το σχέδιο και την τοπογραφία του
- Τη βλάστησή του, συμπεριλαμβανομένων των διαφορετικών ειδών, αναλογιών, χρωματικών σχεδίων, το σχεδιασμό των κενών του χώρων και των αντίστοιχων υψών.
- Τα δομικά και διακοσμητικά του στοιχεία
- Το νερό, ρέον ή στάσιμο, που αντανακλά τον ουρανό.

Η διατήρηση των ιστορικών κήπων εξαρτάται από την αναγνώρισή τους και την καταγραφή τους. Απαιτούν αρκετών ειδών ενέργειες, κυρίως συντήρησης, διατήρησης και αποκατάστασης. Σε μερικές περιπτώσεις η ανακατασκευή συνιστάται. Η αυθεντικότητα ενός ιστορικού κήπου εξαρτάται τόσο από το σχεδιασμό του και την αξιολόγηση των επιπλέον μερών του, όσο και από τα διακοσμητικά του στοιχεία και την επιλογή των φυτών ή των ανόργανων υλικών που χρησιμοποιούνται για το καθένα από τα τμήματά του.

Σε κάθε εργασία συντήρησης, διατήρησης, αποκατάστασης ή ανακατασκευής ενός ιστορικού

κήπου, ή μέρος του, όλα τα στοιχεία που τον συνθέτουν πρέπει να αντιμετωπίζονται παράλληλα. Ο διαχωρισμός των διαφόρων επεμβάσεων μπορεί να προσβάλει την ενότητα του συνόλου. Η ανελλιπή συντήρηση του ιστορικού κήπου είναι εξαιρετικής σημασίας. Δεδομένου ότι το κυρίαρχο στοιχείο είναι η βλάστηση, η διατήρηση του κήπου σε αμετάβλητη κατάσταση απαιτεί εξίσου την άμεση αντικατάσταση φυτών, όταν αυτή απαιτείται, και μακροπρόθεσμο προγραμματισμό της περιοδικής ανανέωσης τους (αποψίλωση και μεταφύτευση των ειδών αυτών). Τα είδη των δέντρων, των θάμνων, των φυτών και των λουλουδιών για να μπορούν να αντικαθίστανται περιοδικά πρέπει να επιλέγονται σύμφωνα με την καθιερωμένη και αναγνωρισμένη πρακτική κάθε βοτανικής και φυτοκομικής περιοχής και με στόχο να εκτιμάται η αρχική ανάπτυξή τους και διατήρησή τους.

Τα μόνιμα ή κινητά αρχιτεκτονικά, γλυπτικά ή διακοσμητικά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του ιστορικού κήπου πρέπει να απομακρύνονται ή να μετατοπίζονται μόνο στην περίπτωση που αυτό είναι επιβεβλημένο για τη συντήρηση ή την αποκατάστασή τους. Η αντικατάσταση ή η αποκατάσταση στοιχείων που απειλούνται από τη φθορά πρέπει να βρίσκεται σε συμφωνία με τις αρχές της Χάρτας της Βενετίας και πρέπει να δηλώνεται η ημερομηνία κάθε πλήρους αντικατάστασής τους.

Ο ιστορικός κήπος πρέπει να διατηρείται σε κατάλληλο περιβάλλον. Οποιαδήποτε αλλαγή του φυσικού περιβάλλοντος, η οποία θα θέσει σε κίνδυνο την οικολογική ισορροπία, πρέπει να απαγορεύεται. Αυτή η φροντίδα είναι κατάλληλη για όλους τους τομείς των υποδομών, είτε εσωτερικών είτε εξωτερικών (αποστραγγιστικά έργα, αρδευτικά συστήματα, οδοί, χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, περιφράξεις, υπηρεσίες φύλαξης, εξυπηρέτηση αναγκών των επισκεπτών κ.λπ.)

Καμία εργασία αποκατάστασης, και πάνω απ' όλα καμία εργασία ανακατασκευής, σε ιστορικό κήπο δεν πρέπει να αναλαμβάνεται χωρίς προηγούμενη ενδελεχή έρευνα για την εξασφάλιση ότι μια τέτοια εργασία θα εκτελεστεί με επιστημονικό τρόπο και θα περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στάδια, από την εκσκαφή έως την τήρηση αρχείου σχετικού με τον υπό αποκατάσταση κήπο αλλά και με παρόμοιους κήπους. Πριν ξεκινήσουν οι εργασίες, πρέπει να συνταχθεί ένα πρόγραμμα, επί τη βάση της ήδη γνωστής έρευνας, και πρέπει να υποβληθεί σε μια ομάδα ερευνητών για να το εξετάσουν από κοινού και να το εγκρίνουν.

Η εργασία της αποκατάστασης πρέπει να σέβεται τα διαδοχικά στάδια της εξελικτικής διαδικασίας του κάθε κήπου. Κατά κύριο λόγο, δεν πρέπει να δίδεται προτεραιότητα σε καμία περίοδο έναντι κάποιας άλλης, εκτός από κάποιες σπάνιες περιπτώσεις, όπου ο βαθμός της βλάβης ή της καταστροφής, που επηρεάζει συγκεκριμένα σημεία του κήπου, είναι τέτοιος που να αποφασίζεται η ανακατασκευή του, βάσει των σωζόμενων καταλοίπων ή αδιαμφισβήτητων στοιχείων τεκμηρίωσης. Ειδικότερα, αυτή η ανακατασκευή μπορεί να επιχειρηθεί στα τμήματα του κήπου που βρίσκονται σε εγγύτητα με το κτήριο που περιλαμβάνεται σε αυτόν, έτσι ώστε να αναδεικνύεται η σημασία τους στο σχεδιασμό του

Αποσπάσματα από τη Χάρτα μεταφρασμένα από την Μαρία Κονιώτη